

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος των επιμελητών της ελληνικής έκδοσης	17
Πρόλογος των συγγραφέων	21

ΜΕΡΟΣ Ι ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Εισαγωγή	
Επισκόπηση των υπό εξέταση ζητημάτων	30
Η γενική προσέγγιση του βιβλίου	32
2. Ανάπτυξη του εγκεφάλου, γλώσσα και γραμματισμός	
Γιατί μελετάμε την ανάπτυξη του εγκεφάλου;	42
Ο σκοπός της ανάπτυξης του εγκεφάλου	44
Εξερευνώντας την κυτταροαρχιτεκτονική του εγκεφάλου:	
Είδη κυττάρων και εγκεφαλικές στιβάδες	45
Επτά βασικές διαδικασίες της ανάπτυξης του εγκεφάλου	48
Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη του εγκεφάλου	58
Συμπεράσματα και περιορισμοί	73

ΜΕΡΟΣ ΙΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

3. Ικανότητα προφορικού λόγου: Μια γενική εικόνα	
Το ερώτημα σχετικά με τη «φύση» της ικανότητας: Τι σημαίνει όταν λέμε ότι ένα παιδί έχει ικανότητα προφορικού λόγου;	84

Το ερώτημα σχετικά με τη σημασία/χρησιμότητα: Γιατί θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να ενδιαφέρονται για την κατάκτηση της ικανότητας προφορικού λόγου από τα παιδιά;	92
Το ερώτημα σχετικά με τις αναπτυξιακές τάσεις: Πώς αναπτύσσεται με την ηλικία η ικανότητα προφορικού λόγου;	93
Το ερώτημα σχετικά με τους αναπτυξιακούς μηχανισμούς: Ποιοι παράγοντες διευκολύνουν την ανάπτυξη της ικανότητας προφορικού λόγου;	102
Το ερώτημα σχετικά με τα ελλείμματα: Υπάρχουν πληθυσμοί παιδιών ή ενηλίκων που υπολείπονται σε ορισμένες ή σε όλες τις βασικές δεξιότητες που συνιστούν την ικανότητα προφορικού λόγου; Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν μαθαίνουν να διαβάζουν ή αφού έχουν μάθει να διαβάζουν;	110

4. Η ανάπτυξη των φωνολογικών δεξιοτήτων

Το ερώτημα σχετικά με τη «φύση» της ικανότητας: Τι σημαίνει όταν λέμε ότι ένα παιδί έχει ικανότητα φωνολογικής επεξεργασίας;	116
Το ερώτημα σχετικά με τη σημασία/χρησιμότητα: Γιατί θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να ενδιαφέρονται για την κατάκτηση της ικανότητας φωνολογικής επεξεργασίας από τα παιδιά;	135
Το ερώτημα σχετικά με τις αναπτυξιακές τάσεις: Πώς αναπτύσσεται με την ηλικία η ικανότητα φωνολογικής επεξεργασίας;	136
Το ερώτημα σχετικά με τους αναπτυξιακούς μηχανισμούς: Ποιοι παράγοντες διευκολύνουν την ανάπτυξη της ικανότητας φωνολογικής επεξεργασίας;	159
Το ερώτημα σχετικά με τα ελλείμματα: Υπάρχουν πληθυσμοί παιδιών ή ενηλίκων που υπολείπονται σε ορισμένες ή σε όλες τις βασικές δεξιότητες που συνιστούν την ικανότητα φωνολογικής επεξεργασίας; Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν μαθαίνουν να διαβάζουν ή αφού έχουν μάθει να διαβάζουν;	170

5. Η ανάπτυξη της γνώσης της σημασίας των λέξεων και του λεξιλογίου

Το ερώτημα σχετικά με τη «φύση» της ικανότητας: Τι σημαίνει όταν λέμε ότι ένα παιδί γνωρίζει τη σημασία των λέξεων;	176
Το ερώτημα σχετικά με τη σημασία/χρησιμότητα: Γιατί θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να ενδιαφέρονται να μαθαίνουν τα παιδιά τη σημασία ενός μεγάλου αριθμού λέξεων;	195
Το ερώτημα σχετικά με τις αναπτυξιακές τάσεις: Πώς αναπτύσσεται με την ηλικία το προφορικό λεξιλόγιο των παιδιών;	197
Το ερώτημα σχετικά με τους αναπτυξιακούς μηχανισμούς: Ποιοι παράγοντες διευκολύνουν την ανάπτυξη του προφορικού λεξιλογίου των παιδιών;	207
Το ερώτημα σχετικά με τα ελλείμματα: Υπάρχουν πληθυσμοί παιδιών ή ενηλίκων που παρουσιάζουν ελλείμματα στην ανάπτυξη του προφορικού λεξιλογίου; Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν μαθαίνουν να διαβάζουν ή αφού έχουν μάθει να διαβάζουν;	235

6. Η ανάπτυξη της γραμματικής γνώσης

Το ερώτημα σχετικά με τη «φύση» της ικανότητας: Τι σημαίνει όταν λέμε ότι ένα παιδί έχει γραμματική γνώση;	240
Το ερώτημα σχετικά με τη σημασία/χρησιμότητα: Γιατί θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να ενδιαφέρονται να αποκτήσουν τα παιδιά γραμματική γνώση;	257
Το ερώτημα σχετικά με τις αναπτυξιακές τάσεις: Πώς αναπτύσσεται με την ηλικία η γραμματική γνώση των παιδιών;	258
Το ερώτημα σχετικά με τους αναπτυξιακούς μηχανισμούς: Ποιοι παράγοντες διευκολύνουν την ανάπτυξη της γραμματικής γνώσης των παιδιών;	269
Το ερώτημα σχετικά με τα ελλείμματα: Υπάρχουν πληθυσμοί παιδιών ή ενηλίκων που παρουσιάζουν ελλιπή ανάπτυξη της γραμματικής γνώσης; Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν μαθαίνουν να διαβάζουν ή αφού έχουν μάθει να διαβάζουν;	301

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ
Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΣ

7. Αναδυόμενος γραμματισμός και προγνωστικοί παράγοντες της πρώιμης αναγνωστικής ικανότητας	
Αναδυόμενος γραμματισμός	309
Προκαταρτικά ζητήματα	312
Καθορισμός και ιεράρχηση των προγνωστικών παραγόντων της αναγνωστικής ικανότητας	315
Διαφορές μεταξύ των παραγόντων ως προς την προγνωστική τους ισχύ	321
Γιατί είναι απαραίτητη η προσεκτική ερμηνεία των διμεταβλητών συσχετίσεων	323
8. Πρώτη ανάγνωση	
Το ερώτημα σχετικά με τη «φύση» της ικανότητας: Τι σημαίνει όταν λέμε ότι ένα παιδί διαθέτει δεξιότητες πρώτης ανάγνωσης	333
Δύο επιδραστικά μοντέλα για την ανάγνωση	349
Το ερώτημα σχετικά με τη σημασία/χρησιμότητα: Γιατί θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να ενδιαφέρονται να αποκτήσουν τα παιδιά δεξιότητες πρώτης ανάγνωσης;	362
Το ερώτημα σχετικά με τις αναπτυξιακές τάσεις: Πώς αναπτύσσονται με την ηλικία οι δεξιότητες πρώτης ανάγνωσης;	363
Το ερώτημα σχετικά με τους αναπτυξιακούς μηχανισμούς: Ποιοι παράγοντες διευκολύνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων πρώτης ανάγνωσης;	372
Το ερώτημα σχετικά με τα ελλείμματα: Υπάρχουν πληθυσμοί παιδιών ή ενηλίκων που παρουσιάζουν ελλείμματα σε ορισμένες ή σε όλες τις δεξιότητες πρώτης ανάγνωσης; Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν μαθαίνουν να διαβάζουν ή αφού έχουν μάθει να διαβάζουν;	375
9. Η ανάπτυξη της αναγνωστικής κατανόησης	
Το ερώτημα σχετικά με τη «φύση» της ικανότητας: Τι σημαίνει όταν λέμε ότι ένα παιδί έχει δεξιότητες αναγνωστικής κατανόησης;	388

Το ερώτημα σχετικά με τη σημασία/χρησιμότητα: Γιατί θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να ενδιαφέρονται να αποκτήσουν τα παιδιά δεξιότητες αναγνωστικής κατανόησης;	409
Το ερώτημα σχετικά με τις αναπτυξιακές τάσεις: Πώς αναπτύσσονται με την ηλικία οι δεξιότητες αναγνωστικής κατανόησης;	409
Το ερώτημα σχετικά με τους αναπτυξιακούς μηχανισμούς: Ποιοι παράγοντες διευκολύνουν την ανάπτυξη των δεξιοτήτων αναγνωστικής κατανόησης;	432
Το ερώτημα σχετικά με τα ελλείμματα: Υπάρχουν πληθυσμοί παιδιών ή ενηλίκων που παρουσιάζουν ελλείμματα σε ορισμένες ή σε όλες τις δεξιότητες αναγνωστικής κατανόησης; Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν μαθαίνουν να διαβάζουν ή αφού έχουν μάθει να διαβάζουν;	433

10. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων γραφής

Το ερώτημα σχετικά με τη «φύση» της ικανότητας: Τι σημαίνει όταν λέμε ότι κάποιος έχει ικανότητα γραφής;	441
Το ερώτημα σχετικά με τη σημασία/χρησιμότητα: Γιατί θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να ενδιαφέρονται να αποκτήσουν τα παιδιά δεξιότητες γραφής;	453
Το ερώτημα σχετικά με τις αναπτυξιακές τάσεις: Πώς αναπτύσσονται με την ηλικία οι δεξιότητες γραφής;	453
Το ερώτημα σχετικά με τους αναπτυξιακούς μηχανισμούς: Ποιοι παράγοντες διευκολύνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων γραφής;	473
Το ερώτημα σχετικά με τα ελλείμματα: Υπάρχουν πληθυσμοί παιδιών ή ενηλίκων που παρουσιάζουν ελλείμματα σε ορισμένες ή σε όλες τις δεξιότητες γραφής; Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν μαθαίνουν να γράφουν ή αφού έχουν μάθει να γράφουν;	476

ΜΕΡΟΣ IV
ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ
ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ

11. Ο ρόλος των κινήτρων στην ομιλία, την ανάγνωση και τη γραφή

Το μοντέλο της ευκαιρίας και της προδιάθεσης για τη σχολική επιτυχία	487
Η φύση των κινήτρων	489
Η ανάπτυξη των κινήτρων	516
Ατομικές διαφορές στα κίνητρα	526
Διδακτικές προεκτάσεις	529

12. Κοινωνικοπολιτισμικές θεωρήσεις για την ομιλία, την ανάγνωση και τη γραφή

Ο ρόλος του φύλου στην απόκτηση δεξιοτήτων γλώσσας και γραμματισμού	539
Ο ρόλος του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου στην απόκτηση δεξιοτήτων γλώσσας και γραμματισμού	546
Ο ρόλος της εθνοτικής ομάδας στην απόκτηση δεξιοτήτων γλώσσας και γραμματισμού	555
Ο ρόλος της μητρικής γλώσσας στην απόκτηση δεξιοτήτων γλώσσας και γραμματισμού	571
Ο ρόλος της διαλέκτου στην απόκτηση δεξιοτήτων γλώσσας και γραμματισμού	573
Συμπεράσματα	585

ΜΕΡΟΣ V
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

13. Γενικές Αρχές της αποτελεσματικής διδασκαλίας

Ο αποτελεσματικός εκπαιδευτικός είναι ικανός στη λήψη αποφάσεων μέσα στην τάξη	591
Γενικές αρχές της αποτελεσματικής διδασκαλίας γλώσσας και γραμματισμού βασιζόμενες σε γνωστικές θεωρίες	597

Γενικές αρχές της αποτελεσματικής διδασκαλίας γλώσσας και γραμματισμού που απορρέουν από κλίμακες παρατήρησης	614
Σύνοψη: Αναγνώριση αποτελεσματικών διδακτικών προσεγγίσεων	616
14. Αποτελεσματικά προγράμματα για τη γλώσσα και τον γραμματισμό	
Προγράμματα παρέμβασης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων αναδυόμενου γραμματισμού	622
Προγράμματα παρέμβασης για την ανάπτυξη αναγνωστικών δεξιοτήτων	636
Προγράμματα παρέμβασης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων αναγνωστικής κατανόησης	652
Τελικές σκέψεις	656
<i>Βιβλιογραφία</i>	<i>657</i>
<i>Ευρετήριο</i>	<i>707</i>